

2.4. economía social

■ Este apartado está dedicado ó estudio da economía social, no que se engloban tódalas iniciativas empresariais por parte de traballadores que se constitúen para dar satisfacción a necesidades e intereses comúns. O capítulo está dividido en tres grandes apartados nos que se estudian as Sociedades Cooperativas, as Sociedades Laborais, e finalmente, faise referencia ás actuacións da Xunta de Galicia para o desenvolvemento da economía social e do autoemprego.

Os datos utilizados na análise das cooperativas e das sociedades laborais rexistradas, parten da Dirección General de Fomento de la Economía Social y del Fondo Social Europeo, en tanto que na análise das actuacións da Xunta, a fonte utilizada é a Consellería de Familia e Promoción de Emprego, Muller e Xuventude.

Atendendo ós datos da Tesorería General, o número de traballadores en alta laboral en réxime especial de autónomos aumentou en Galicia nun 0,8% para situarse nos 166.567 traballadores no ano 2002 (**cadro 2.2.1. Traballadores en alta laboral 2001-02: distribución segundo réximes**). A Coruña acolle ó 40,2% do total dos autónomos,

mentres un 33,4% corresponde a Pontevedra e un 13,5% e un 12,9%, a Ourense e Lugo, respectivamente.

O número de empresas de economía social (sociedades cooperativas e laborais) a 31 de decembro do ano 2002 ascendeu en España a 42.191, das que 1.879 sociedades, un 4,5%, estaban situadas en Galicia. En conxunto, estas empresas acolleron a un total de 385.450 traballadores, estando a meirande parte dos mesmos (o 61,6% do total) ocupados nas comunidades autónomas de Cataluña, Andalucía, País Vasco e C. Valenciana. En Galicia, a poboación ocupada nestas sociedades de economía social foi de 14.064 traballadores, o que supuña o 1,3% da poboación ocupada galega, sendo esta porcentaxe inferior á española que é do 2,4% (**cadro C.2.14. Empresas e traballadores de economía social nas CC.AA. 2001-02**).

No ano 2002, constituíronse en Galicia un total de 418 sociedades laborais e cooperativas (o 5,5% do total constituído en España), sendo o número de traballadores de 2.407, que representan o 5,5% dos existentes no conxunto do Estado

CADRO 2.4.1.

Sociedades cooperativas existentes nas CC.AA. 2001-02: número e traballadores

	2001				2002			
	Sociedades		Traballadores		Sociedades		Traballadores	
	CA / total (%)		CA / total (%)		CA / total (%)		CA / total (%)	
Andalucía	5.330	21,9	51.616	18,6	5.543	21,9	54.045	19,0
Aragón	751	3,1	7.816	2,8	785	3,1	7.421	2,6
Asturias	297	1,2	3.573	1,3	298	1,2	3.490	1,2
Baleares	178	0,7	2.199	0,8	182	0,7	2.375	0,8
Canarias	446	1,8	7.377	2,7	459	1,8	7.364	2,6
Cantabria	89	0,4	1.050	0,4	90	0,4	1.071	0,4
Castela - A Mancha	1.467	6,0	13.227	4,8	1.494	5,9	13.039	4,6
Castela e León	1.399	5,7	11.988	4,3	1.471	5,8	12.753	4,5
Cataluña	5.903	24,2	42.024	15,2	6.149	24,3	42.139	14,8
C. Valenciana	2.855	11,7	42.242	15,2	2.941	11,6	42.569	15,0
Extremadura	832	3,4	7.767	2,8	816	3,2	7.590	2,7
Galicia	909	3,7	9.365	3,4	934	3,7	9.265	3,3
A Coruña	322	1,3	3.064	1,1	326	1,3	2.868	1,0
Lugo	153	0,6	1.073	0,4	158	0,6	1.061	0,4
Ourense	189	0,8	2.655	1,0	190	0,7	2.534	0,9
Pontevedra	245	1,0	2.573	0,9	260	1,0	2.802	1,0
Madrid	882	3,6	10.755	3,9	926	3,7	11.211	3,9
Murcia	1.142	4,7	10.955	3,9	1.335	5,3	12.820	4,5
Navarra	311	1,3	4.516	1,6	309	1,2	4.519	1,6
País Vasco	1.350	5,5	48.799	17,6	1.383	5,5	50.835	17,9
Rioxa	168	0,7	1.751	0,6	165	0,7	1.620	0,6
Ceuta e Melilla	42	0,2	365	0,1	56	0,2	549	0,2
Total	24.351	100	277.385	100	25.336	100	284.675	100

Fonte: Dirección General de Fomento de la Economía Social y del Fondo Social Europeo

CADRO 2.4.2.

Sociedades cooperativas constituídas nas CC.AA. 2001-02: número e socios iniciais

	2001				2002			
	Sociedades		Socios iniciais		Sociedades		Socios iniciais	
	CA / total (%)		CA / total (%)		CA / total (%)		CA / total (%)	
Andalucía	681	27,1	5.048	25,6	-	-	-	-
Aragón	92	3,7	395	2,0	85	5,3	488	2,1
Asturias	26	1,0	105	0,5	21	1,3	76	0,3
Baleares	20	0,8	71	0,4	15	0,9	58	0,3
Canarias	30	1,2	174	0,9	43	2,7	278	1,2
Cantabria	4	0,2	26	0,1	8	0,5	37	0,2
Castela - A Mancha	118	4,7	782	4,0	93	5,8	506	2,2
Castela e León	153	6,1	889	4,5	137	8,6	587	2,6
Cataluña	419	16,7	1.522	7,7	260	16,4	2.550	11,2
C. Valenciana	236	9,4	3.296	16,7	224	14,1	11.914	52,4
Extremadura	51	2,0	588	3,0	38	2,4	773	3,4
Galicia	92	3,7	2.306	11,7	62	3,9	1.168	5,1
A Coruña	20	0,8	131	0,7	8	0,5	62	0,3
Lugo	17	0,7	233	1,2	15	0,9	97	0,4
Ourense	11	0,4	50	0,3	5	0,3	60	0,3
Pontevedra	36	1,4	1.787	9,1	25	1,6	879	3,9
R.A. Galicia	8	0,3	105	0,5	9	0,6	70	0,3
Madrid	159	6,3	2.314	11,7	242	15,2	1.483	6,5
Murcia	237	9,4	1.002	5,1	211	13,3	856	3,8
Navarra	25	1,0	196	1,0	23	1,4	660	2,9
País Vasco	99	3,9	531	2,7	63	4,0	372	1,6
Rioxa	12	0,5	80	0,4	17	1,1	608	2,7
Ceuta e Melilla	3	0,1	21	0,1	16	1,0	169	0,7
Registro Central	58	2,3	353	1,8	32	2,0	152	0,7
Total	2.515	100	19.699	100	1.590	100	22.735	100

Fonte: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, Boletín de Estadísticas Laborales

Sociedades cooperativas constituídas en Galicia 2001-02: distribución segundo clase

	2001										Total	
	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		R.A. Galicia		Número	Socios
	número	socios	número	socios	número	socios	número	socios	número	socios		
Traballo asociado	14	77	9	50	9	41	26	123	3	33	61	324
Consumidores e usuarios	-	-	-	-	-	-	1	795	-	-	1	795
Vivendas	1	11	-	-	-	-	6	838	-	-	7	849
Agrarias	1	7	7	178	1	6	3	31	1	11	13	233
Explotación común da terra	3	11	-	-	-	-	-	-	-	-	3	11
Servicios	1	25	-	-	1	3	-	-	2	36	4	64
Transportes	-	-	-	-	-	-	-	-	1	8	1	8
Ensinanza	-	-	1	5	-	-	-	-	-	-	1	5
Outros	-	-	-	-	-	-	-	-	1	17	1	17
Total	20	131	17	233	11	50	36	1.787	8	105	92	2.306

	2002										Total	
	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		R.A. Galicia		Número	Socios
	número	socios	número	socios	número	socios	número	socios	número	socios		
Traballo asociado	3	9	7	22	4	51	15	60	3	15	32	157
Consumidores e usuarios	-	-	-	-	-	-	-	-	1	23	1	23
Vivendas	2	28	-	-	-	-	6	787	-	-	8	815
Agrarias	4	35	6	64	1	9	4	32	3	17	18	157
Resto	-	-	2	11	-	-	-	-	2	15	4	26
Total	9	72	15	97	5	60	25	879	9	70	63	1.178

Fonte: Dirección General de Fomento de la Economía Social y del Fondo Social Europeo

(**cadro C.2.13.** *Empresas de economía social constituídas en Galicia e España 2001-02*).

Cooperativas

En Galicia, tal e como reflicte o **cadro 2.4.1.**, a 31 de decembro do ano 2002 había un total de 934 sociedades cooperativas, que acollían a 9.265 traballadores. Comparado co total estatal, Galicia acollía, ó igual que no ano anterior, o 3,7% das sociedades cooperativas, sendo o peso relativo dos traballadores neste tipo de empresas do 3,3%. Como amosa o devandito **cadro 2.4.1.**, prodúcese unha concentración das sociedades cooperativas en catro comunidades autónomas, Cataluña, Andalucía, C. Valenciana e País Vasco, que en conxunto acollen o 63,2% do total de cooperativas e o 66,6% dos traballadores.

En Galicia, atendendo á desagregación por provincias, A Coruña é a que presenta un maior número de cooperativas, ó acoller 326 sociedades cooperativas e empregar a un total de 2.868 traballadores, o que implica unha media de 8,8 traballadores por cooperativa, cando a media galega é de 9,9 traballadores por sociedade. As provincias de Ourense e Pontevedra presentan unha media superior á galega con 13,3 e 10,8 traballa-

dores por sociedade cooperativa, respectivamente.

O número de sociedades cooperativas constituídas en Galicia no ano 2002 ascendeu a 62, cun total de 1.168 traballadores, o que representou o 3,9% do total de cooperativas constituídas en España e o 5,1% dos socios iniciais. En relación ó ano anterior, no último ano houbo trinta sociedades constituídas menos, e o seu número de traballadores, descendeu nun 49,3% (1.138 socios menos).

Esta importante caída ven explicada fundamentalmente pola evolución seguida na provincia de Pontevedra, que presenta unha caída no número de sociedades cooperativas constituídas e de socios iniciais, de 11 sociedades e 908 socios en relación ó ano anterior. En Lugo houbo dos sociedades cooperativas menos, descendendo o número de socios en 136 persoas.

Atendendo á clase de cooperativas inscritas e ó número de traballadores, o **cadro 2.4.3.** reflicte que é na clase “Traballo asociado” onde máis cooperativas hai inscritas, con 32, que representan o 50,8% do total de cooperativas inscritas en Galicia no ano 2002, sendo o seu número de

CADRO 2.4.4.

Sociedades laborais existentes nas CC.AA. 2001-02: número e traballadores

	2001				2002			
	Sociedades		Traballadores		Sociedades		Traballadores	
	CA / total (%)		CA / total (%)		CA / total (%)		CA / total (%)	
Andalucía	2.034	14,2	12.382	13,3	2.762	16,4	14.308	14,2
Aragón	645	4,5	3.287	3,5	740	4,4	3.556	3,5
Asturias	393	2,7	2.625	2,8	426	2,5	2.728	2,7
Baleares	160	1,1	878	0,9	184	1,1	982	1,0
Canarias	730	5,1	3.203	3,4	837	5,0	3.563	3,5
Cantabria	118	0,8	1.009	1,1	147	0,9	1.057	1,0
Castela - A Mancha	1.297	9,1	8.181	8,8	1.458	8,7	8.472	8,4
Castela e León	770	5,4	3.774	4,1	879	5,2	4.120	4,1
Cataluña	1.574	11,0	11.049	11,9	1.816	10,8	11.463	11,4
C. Valenciana	1.299	9,1	8.422	9,1	1.533	9,1	9.187	9,1
Extremadura	389	2,7	2.091	2,2	438	2,6	2.141	2,1
Galicia	727	5,1	4.080	4,4	945	5,6	4.799	4,8
A Coruña	287	2,0	1.453	1,6	324	1,9	1.593	1,6
Lugo	126	0,9	570	0,6	186	1,1	707	0,7
Ourense	106	0,7	412	0,4	133	0,8	483	0,5
Pontevedra	208	1,5	1.645	1,8	302	1,8	2.016	2,0
Madrid	1.944	13,6	10.226	11,0	2.201	13,1	11.381	11,3
Murcia	661	4,6	4.386	4,7	785	4,7	5.318	5,3
Navarra	444	3,1	4.167	4,5	494	2,9	4.311	4,3
País Vasco	1.049	7,3	12.759	13,7	1.121	6,7	12.930	12,8
Rioxa	67	0,5	366	0,4	73	0,4	376	0,4
Ceuta e Melilla	17	0,1	94	0,1	16	0,1	83	0,1
Total	14.318	100	92.979	100	16.855	100	100.775	100

Fonte: Dirección General de Fomento de la Economía Social y del Fondo Social Europeo

CADRO 2.4.5.

Sociedades laborais rexistradas nas CC.AA. 2001-02: número e socios iniciais

	2001				2002			
	Sociedades		Socios iniciais		Sociedades		Socios iniciais	
	CA / total (%)		CA / total (%)		CA / total (%)		CA / total (%)	
Andalucía	1.099	20,15	3.942	20,33	1.537	25,56	5.406	25,49
Aragón	238	4,36	843	4,35	202	3,36	730	3,44
Asturias	126	2,31	440	2,27	134	2,23	469	2,21
Baleares	74	1,36	247	1,27	77	1,28	253	1,19
Canarias	321	5,89	1.090	5,62	297	4,94	1.009	4,76
Cantabria	45	0,83	162	0,84	38	0,63	130	0,61
Castela - A Mancha	427	7,83	1.505	7,76	423	7,03	1.483	6,99
Castela e León	285	5,23	1.008	5,20	294	4,89	1.022	4,82
Cataluña	762	13,97	2.595	13,39	684	11,38	2.388	11,26
C. Valenciana	415	7,61	1.435	7,40	534	8,88	1.867	8,80
Extremadura	137	2,51	509	2,63	121	2,01	438	2,07
Galicia	295	5,41	1.067	5,50	356	5,92	1.239	5,84
A Coruña	100	1,83	354	1,83	-	-	-	-
Lugo	43	0,79	142	0,73	-	-	-	-
Ourense	38	0,70	130	0,67	-	-	-	-
Pontevedra	114	2,09	441	2,27	-	-	-	-
Madrid	701	12,85	2.521	13,00	710	11,81	2.487	11,73
Murcia	224	4,11	813	4,19	253	4,21	880	4,15
Navarra	97	1,78	391	2,02	139	2,31	486	2,29
País Vasco	193	3,54	769	3,97	196	3,26	829	3,91
Rioxa	14	0,26	46	0,24	16	0,27	86	0,41
Ceuta e Melilla	1	0,02	4	0,02	2	0,03	7	0,03
Total	5.454	100	19.387	100	6.013	100	21.209	100

Fonte: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, Anuario de Estadísticas Laborales y Asuntos Sociales 2002

CADRO 2.4.6.

Sociedades laborais rexistradas 2001-02: distribución sectorial

	Galicia				España			
	2001		2002		2001		2002	
	sociedades	socios	sociedades	socios	sociedades	socios	sociedades	socios
Agrario	6	18	10	32	84	314	85	289
Non agrario	289	1.049	346	1.207	5.370	19.073	5.928	20.920
Industria	44	209	43	165	838	3.199	918	3.565
Construcción	53	183	62	211	973	3.439	1.135	3.942
Servicios	192	657	241	831	3.559	12.435	3.875	13.413
Total	295	1.067	356	1.239	5.454	19.387	6.013	21.209

Fonte: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, Anuario de Estadísticas Laborales y Asuntos Sociales 2002

Actuacións para o desenvolvemento da economía social e do autoemprego 2001-02

	2001 Nº traballadores	2002 Nº traballadores	02/01
Promoción do emprego en cooperativas e sociedades laborais	2.324	2.643	13,7
Axudas a cooperativas e Sociedades Laborais	746	957	28,3
Axudas para a adquisición de socio traballador	622	686	10,3
Abono de cotas á Seguridade Social	956	1.000	4,6
Apoio ó autoemprego autónomo	4.699	3.730	-20,6
Integración laboral dos discapacitados	1.394	1.352	-3,0
Creación ou ampliación de Centros Especiais de Emprego	211	135	-36,0
Mantemento de Centros Especiais de Emprego	1.126	1.155	2,6
Emprego autónomo discapacitados	57	62	8,8
Iniciativas de emprego	512	307	-40,0
Total	8.929	8.032	-10,0

Fonte: Consellería de Familia e Promoción do Emprego, Muller e Xuventude

socios de 157, o 13,3% do total dos socios galegos. As cooperativas de vivendas son as que acollen un maior número de socios, con 815 socios, o que representa o 69,2%.

Sociedades laborais

O número de sociedades laborais en España era, a 31 de decembro do ano 2002, de 16.855 empresas (SA e SL), un 17,7% superior ó existente no mesmo período do ano anterior. Estas sociedades concéntranse especialmente nas comunidades de Madrid, Andalucía, Cataluña, País Vasco, Castela A Mancha e C. Valenciana, que agrupan ó 64,6% do total estatal. A devandita concentración ten a súa correspondencia no emprego, xa que esas 6 comunidades acaparan o 67,2% dos postos de traballo (**cadro 2.4.4.**).

Galicia tiña, no mesmo período, 945 sociedades laborais en alta na Seguridade Social, un 5,6% do total estatal. No eido do emprego, as sociedades laborais galegas tiñan 4.799 traballadores e traballadoras, namentres que o número de ocupados no conxunto do Estado foi de 100.775 traballadores.

No ano 2002, rexistráronse en Galicia un total de 356 sociedades laborais, que agruparon a 1.239 socios. Comparado co total estatal, Galicia acolle o 5,9% do total das sociedades laborais rexistradas e o 5,8% do traballadores destas sociedades.

Tal e como reflicte o **cadro 2.4.6.**, a meirande parte das sociedades laborais en Galicia con-

céntranse nos sectores non agrarios, 346 sociedades, e principalmente no sector servizos que acolle un 67,7% do total de sociedades laborais rexistradas en Galicia (241 sociedades). No sector agrario, o número de sociedades laborais rexistradas foi de 10, sendo o seu número de socios de 32.

Desenvolvemento da economía social e do autoemprego

O **cadro 2.4.7.** reflicte as diferentes actuacións para o desenvolvemento da economía social e do autoemprego, que veñen a completar as medidas de fomento do emprego e da estabilidade analizadas no capítulo anterior. Xunto as tradicionais medidas de promoción de emprego en cooperativas e sociedades laborais e o apoio ó emprego autónomo, hai que salientarllos centros especiais de emprego (para facilitar a incorporación dos traballadores con discapacidade ó mercado laboral) e os programas de iniciativas de emprego, que trata apoiar as iniciativas empresariais no ámbito local e rural e as iniciativas de emprego de base tecnolóxica.

No ano 2002 beneficiáronse das axudas para o desenvolvemento da economía social e do autoemprego un total de 8.032 traballadores, co que se racha a tendencia crecente do número de beneficiarios destas axudas (897 menos que no ano anterior). Do total de traballadores beneficiarios, 3.730 beneficiáronse das medidas de apoio ó emprego autónomo, 2.643 das fórmulas de autoemprego asociativo en empresas de economía social, 1.352 a través de actuacións específicas de

cara á integración laboral de discapacitados, e 307 traballadores beneficiáronse das iniciativas de emprego (iniciativas locais de emprego, iniciativas de emprego rural e iniciativas de emprego de base tecnolóxica).

Atendendo á distribución provincial do número de traballadores beneficiarios, Pontevedra acolle a 3.309 persoas (41,2%), seguida de A Coruña, con 2.553 (31,8%), Lugo, con 1.117 (14,7%) e Ourense, con 993 beneficiarios (12,3%).

Respecto ó sector económico ó que pertence a actividade que desenvolve, 4.672 realizan a súa actividade no sector servizos, 2.062 na industria, 817 na construción e 481 beneficiarios no sector primario. ■